

idest koosnevat püsitruppi, mis pole väga tavaline.

FOTO: SANDER ILVEST

Reise'i «Rasputin» ning tänavu kevadel esietendunud Aleksandr Sergunini «Doctor Hass», mis põhineb rahvusvaheliselt tuntud dissidendi Ljudmila Ulitskaja libreto. Barokkooperit pole ma tõesti teinud. Olen selle jätnud tulevikuks. Osalt ka sellepärast, et Venemaal on barokk-kultuuri suhtes teatav tõrge – see on kuidagi liiga katoliiklik vene inimese jaoks. Barokkooper, mis pole muud kui 18. sajandi popmuusika, eeldab 21. sajandil väga intelligentset publikut.

Kas teil on seoses ooperiga veel järele mingeid unistusi?

Ma tahaksin töötada ainult nende lauljatega, kes on väga andekad, kes suudavad minule kui lavastajale midagi anda, teha minu tööd palju huvitavamaks ning avada minus uusi külgi. Minu suur unistus on teha Helikonis lavastus koos lauljannaga, keda ma jumaldan – Cecilia Bartoliga. Mul on olnud õnn ja rõõm teha koos temaga üks suur teatraliseeritud gala-kontsert, kuid väga tahaks koos ka lavastust teha.

Kas te tajute, et peale on tulemas ning otsapidi juba tulnud uus generatsioon ooperilavastajaid, kelle hulgas annavad tooni filmi ja sõnateatri taustaga inimesed? Milline on teie suhe nendega?

Ooperirežiim on tänapäeval muutunud ning see kaldub üha enam klipinduse ja disainerluse poole. Kahjuks huvitab tänapäeva noori lavastajaid peamiselt lavastuse väline vorm. Draama- ja filmitaustaga lavastajatel on lisaks erinevatele töömeetoditele ka natuke teistsugune arusaam tööst materjali-

ga. Ooperilavastaja jaoks peaks olema kõige olulisem alliketeose muusikalise dramaturgia avamine, helilooja mõtete täpne tõlgendus ning töö solistidega. Kuid selleks on möödapääsmatu omada muusikalist haridust.

Täiesti nõus. Olen ooperist kirjutades pidanud korduvalt vajalikuks neile mitte nii väga vähetähtsatele asjadele tähelepanu juhtida. Minu tähelepanekute kohaselt saavad sõnateatri taustaga lavastajad päris hästi hakkama väikestel lavadel kammerteostega, kuid kaotavad silmatorkavalt sageli lavastusliku fookuse, rütmi ja stiili, kui teos ise tingib rohkem mastaabi ning sealhulgas ka suurt lava.

Helikoni teatris toimub alates 2013. aastast rahvusvaheline noorte ooperilavastajate kursuss «NANO-opera», mis on täiesti ainulaadne maailmas. Noored (alla 35-aastased – A. L.) lavastajad töötavad publiku ees ning rahvusvaheline žüri hindab neid. Ja seal on alati hästi välja tulnud draamalaavastajate puudujäägid. Kui laval laulavad kaks inimest duetti, saavad sõnateatri tausta ja koolitusega lavastajad enamasti hakkama, ja seda ka veel siis, kui kolmas tegelane peaks juurde tulema. Aga kui lavale ilmub koor, muutub selline lavastaja abituks – ta hakkab välja mõtlema viisi, kuidas koori ära peita, hakkab kavaldama, kuna ei tea, mida kõigi nende inimestega peale hakata.

Kas te ise olete ooperilavastajana dramat lavastanud?

Mind on tihti kutsutud, eelkõige just Sovremennikust, aga ma pole vastu võtnud. Mulle meeldib töötada just ooperis.

Stseen lavastusest «Faust».

FOTO: HARRI ROSPU

Draamateater ei paku mulle pinget, see tundub mulle ebaausa kunstivormina, kuna seal on liiga palju ruumi improvisatsiooniks. Seal puudub muusikaline tekst, millega ma olen harjunud.

Olete alates 1996. aastast õpetanud Venemaa Teatrikunsti Akadeemia muusikateatri teaduskonnas, 2008. aastast professorina. Milline on teie peamine sõnum oma õpilastele kunsti ja loovust puudutavates küsimustes?

Ma koolitan akadeemias ooperilavastajaid ja lauljaid. Kui lauljal on looduse poolt antud hääleanne, siis kõike ülejäänut annab juurde õpetada. Kuid lavastajatega on teisiti – lavastajaks pole kedagi võimalik õpetada. Ning seega ma võtan end selles töös nagu abistavat elementi, inimest, kes võib neile näidata proovide läbiviimise tehnikat, planeerimist ja mõtete tekkimise tehnikat, kuid edaspidine sõltub juba inimesest endast. Usun, et lavastaja õpib eelkõige sellest, mis teda ümbritseb: elust, teistelt lavastajatelt, dirigentidelt, heliloojatelt...

Istume ja räägime seda juttu Estonia teatri valgus saalis. Milline paistab Estonia Moskva poolt vaadatu-na?

Estonia teater on väga eriline. Teil on siin traditsioon, mida pole isegi enamikus Euroopa suurtes ooperimajades. Estonias on hoitud tõelistest professionaalidest koosnevat püsitruppi, mitte nagu paljudes teistes ooperimajades, kus solistid kutsutakse üle maailma kokku vaid ühe konkreetse lavastuse või etenduse tarbeks ning lastakse siis jälle minema.

Juba esimese Eesti Vabariigi ajast on Estonia teatril olnud suurepäraseid dirigendid, püsitrupp, põnev repertuaar, fantastilised solistid. Kes siin kõik on olnud: Tiit Kuusik, Georg Ots, Anu Kaal, Margarita Voites ja paljud teised. Ning muidugi minu lemmikbass – Teo Maiste, kes on nagu Šaljapin.

See jutt kõlab justkui natuke minevikuvormis. Kas te arvate, et see kõik on nüüd kadunud?

Te provotseerite mind! Jah, ma arvan, et asjad on natuke muutunud. Ma ei saa aru, miks Estonia teater ei kasuta rohkem oma lauljaid, miks ostetakse sageli suur osa solistidest sisse, kusjuures need külalised pole sageli teatri enda solistidest üldse paremad. Solistide ansambel on Estonia teatris kahjuks väga väikeseks kuivanud. Pikemas perspektiivis võib see olla trupi surm.

Minu meelest on meil nii Estonia teatris kui Eesti muusikateatris laie-

malt see probleem, et pole enam kohaliku päritolu ooperilavastajaid, ammugi mitte väljaõppinud ooperilavastajaid. Kirjutasin sellel teemal paari aasta eest pikema artikli «Ooperilavastajast on Eestis kujunemas importkaup» (Sirp 28.08.2014). Jah, see on isegi veel suurem probleem.

Mis te pakute, kes on see lavastaja, kelle töid on eestlased viimase paarikümne aasta jooksul kohalikel lavadel kõige enam näinud? Neeme Kuningas.

Ei. See lavastaja on Dmitri Bertman. Viimase 20 aasta jooksul on minu andmetel Eestis mängitud vähemalt 21 Bertmani lavastust, neist kuus on lavastatud siinses kahes ooperimajas, ülejäänud on olnud Helikoni ooperiteatri gastrollid. Kusjuures väga intensiivse Bertmani «meistriklasi» tunnistajateks saime olla aastatel 2005–2014, kui kümne aasta jooksul etendus Eestis koguni 18 Bertmani lavastust. Jah, ma olen siin tõesti palju lavastanud ning käinud. Ma olen Eestis juba nagu oma inimene. Täna, kui Estoniasse tulim, tervitasid mind kõik nagu oma töötajat. See kõik on minu jaoks väga eriline. Ma arvan, et pole vist ühtegi lähiminekku või praeguse aja professionaalset Eesti ooperilauljat, kellega ma poleks koos töötanud...

Estonia ja Helikoni kultuurivahetuse raames etendub 13. ja 15. oktoobril Estonias Helikoni trupi ettekandes ning teie lavastuses Nikolai Rimski-Korsakovi «Tsaari mõrja». See esietendus juba 1997. aastal ning võitis Venemaa kõrgeima teatripreemia Kuldne Mask parima lavastuse kategoorias. Eesti publik sai seda esimest korda näha 2008. aasta Pärnu ooperipäeval. Mis on olnud selle lavastuse pikaealisuse saladus?

«Tsaari mõrja» tegelased on Shakespeare'i kangelaste kaas-aegsed. Ja kired vahavad siin nagu Shakespeare'i teostes: armastus, korruptsioon, ahnus, mürgitamine, kättemaks jne. Oma lavastuses kasutasin ma *laterna magica* efekti: tumedad dekoratsioonid, tumedad kostüümid... Kõik kontsentreerub siin lähiplaanidele nagu kinos. Aga see on võimalik vaid solistidega, kes pole mitte ainult head lauljad, vaid ka artistid.

Näitlejatöö on siin esiplaanil ning lauljatega, kes pole näitlejatena rohkemat kui keskpaarsed, sureks etendus kiiresti. Arvan, et see lavastus on olnud nii kaua repertuaaris eelkõige tänu suurepärasele solistidele, keda on vahetunud juba mitme ansambli jagu. Et lavastus püsib 19 aastat pärast esietendust ikka mängukavas, on parim kriitika.

Autode müük ei ole sinu põhitegevus?

Siis ära vaele oma autot ise müües ja uut otsides, vaid tule BRCsse – ostame sinu vana auto ja kui soovid, leiame sulle uue – autokeskusest kohapealt või laias Euroopast!

BRC Autokeskus – lahendus sinu automuredele.

Ootame sind meie autokeskuses Paldiski mnt 251 Tallinna piiril ja veebis www.brc.ee

ERIMELL

Kvaliteetsed MANNOL MÄÄRDEÕLID sügistöödeks!

MANNOL Advanced Lubrication Technologies

Mannol TS-5 UHPD SAE 10W-40 1.59
Sünteeiline diiselmootori õli +km/liiter

Mannol TS-4 SHPD SAE 15W-40 1.39
Mineraalne diiselmootori õli +km/liiter

Mannol Hydro HLP 32 ja 46 0.99
HLP hüdroõli +km/liiter

Mannol Hydro HVLP 32 ja 46 1.19
HVLP hüdroõli +km/liiter

Küsi pakkumist ka kvaliteetsetele Unil, Mannol, Lukoil mootori-, transmisiiooni- ja hüdroõlidele, määretele!

TARTU Vahi 5 tel 740 0455 mob 518 7584 tartu@erimell.ee	SAUE Sooja 4a tel 670 9400 mob 514 6118 saue@erimell.ee	RAKVERE Narva 40 tel 322 3309 mob 5344 5667 rakvere@erimell.ee	PÄRNU Tallinna 107 tel 442 9710 mob 5341 1999 parnu@erimell.ee
--	--	---	---

Mannol määrdeainete ametlik hulgiüüja Eestis.

www.erimell.ee